सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकग्लुञ्चतिवत् (447) ज्ञेयानि। कर्तरि क्तप्रत्यये [1]म्लुक्तः[A] इति।

(1329) "म्लेच्छ अव्यक्ते शब्दे" (I-भ्वादिः-205. अक. सेट्. पर.)

'अव्यक्तायां वाचि' इति क्षीरस्वामी।

[2]म्लेच्छकः-च्छिका, म्लेच्छकः-च्छिका, मिम्लेच्छिषकः-षिका, मेम्लेच्छकः-च्छिका; म्लेच्छिता-त्री, म्लेच्छयिता-त्री, मिम्लेच्छिषिता-त्री, मेम्लेच्छिता-त्री; इत्यादीनि समस्तान्यपि रूपाणि दैवादिकक्लिश्यतिवत् (287) ज्ञेयानि। [3]म्लिष्टम्, शतरि-म्लेच्छन्-न्ती, क्विपि—[4]म्लेट्-म्लेड्-म्लेडौ-म्लेडः, इति विशेषः। [5]म्लेच्छितवै।

(1330) "म्लेच्छ अव्यक्तायां वाचि"

(X-चुरादिः-1663. अक. सेट्. उभ.)

---

1. उदित्त्वेन क्त्वायामिड्विकल्पनात् निष्ठायाम्, 'यस्य विभाषा' (7-2-15) इतीण्निषेधः। उपधानकारलोपः।

2. धातुरयमुपदेशे **म्लेछ** इत्येव पठ्यते। पश्चात्, 'दीर्घात्' (6-1-75) इति तुक्। तुकश्चुत्वेन चकारे सर्वत्र **म्लेच्छ** इति श्रूयते।

3. 'क्षुब्धस्वान्तध्वान्तलग्नम्लिष्टविरिब्धफाण्टबाढानि मन्थमनस्तमःसक्ताविस्पष्टस्वरानायासभृशेषु' (7-2-18) इत्यादिना यथासम्भवमस्य निष्ठायाम्, अविस्पष्टार्थे इडभावो निपात्यते। षत्व-ष्टुत्वादिकेषु **म्लिष्टम्** इति भवति। अन्यत्र **म्लेच्छितम्** इत्यपि साधुः।

4. क्विपि, 'च्छ्वोः शूडनुनासिके च' (6-4-19) इवि सतुकस्य छकारस्य शकारे, षत्वे, जश्त्वचर्त्वयोश्च रूपमेवम्।
"**वृत्तिप्रदीपे तु** वितुकस्य शादेश उक्तः, तुगभावस्तु 'अकृतव्यूहाः **पाणिनीयाः** (परि 57...) कृतमपि शास्त्रं निवर्तयन्तीति।" इति **मा. धा. वृत्तौ** अत्र पक्षभेदः प्रोक्त इहावधेयः।

5. 'कृत्यार्थे तवैकेन्केन्यत्वनः' (3-4-14) इति च्छन्दसि विषये धातोरस्मात् तवैप्रत्यये इडागमे च रूपमेवम्। तथा च किञ्चित् श्रुतिवाक्यमुपात्तं **महाभाष्ये** (1-1-1) "तस्माद् ब्राह्मणेन न **म्लेच्छितवै** नापभाषितवै, **म्लेच्छो** ह वा एष यदपशब्दः।" इति।

A. 'अम्लुक्तरश्मौ शशिना निमुम्रुचे निमुम्लुचेऽर्केण च यत्र सन्ततम्॥' धा.का. 1.26.